

Практичне заняття № 2. Розв'язання задач по темі «Електричні машини»

Генератори постійного струму

ЕРС генератора постійного струму визначається виразом:

$$E = c_E n \Phi \quad (14)$$

де n - частота обертання якорю, об/хв.; Φ - магнітний потік одного полюсу, Вб; c_E - постійний коефіцієнт, що залежить від конструктивних даних генератора.

Незалежно від способу збудження для генератора постійного струму:

- напруга на виводах генератора

$$U = E - I_{\text{я}} R_{\text{я}} \quad (15)$$

- корисна потужність (що віддається приймачеві)

$$P_2 = UI \quad (16)$$

- електромагнітна потужність

$$P_{EM} = EI_{\text{я}} \quad (17)$$

- ККД генератора

$$\eta = \frac{P_2}{P_1} \cdot 100\% = \frac{P_2}{P_2 + \Sigma P} \cdot 100\% \quad (18)$$

де $I_{\text{я}}$ - струм якоря, А; $R_{\text{я}}$ - опір кола якорю, Ом; P_1 - потужність, що підводиться до генератора, Вт; I - струм навантаження; ΣP - сумарна потужність втрат, Вт.

Двигуни постійного струму

ЕРС, що індукуюється в обмотці якоря при обертанні двигуна, знаходиться за виразом (14).

Незалежно від способу збудження для двигуна постійного струму:

- напруга на виводах двигуна

$$U = E + I_{\text{я}} R_{\text{я}} ; \quad (19)$$

- потужність, що підводиться до двигуна

$$P_1 = UI ; \quad (20)$$

- електромагнітна потужність

$$P_{EM} = EI_{\text{я}} ; \quad (21)$$

- корисна потужність на валу

$$P_2 = M \omega = M \frac{2\pi n}{60} ; \quad (22)$$

- ККД двигуна

$$\eta = \frac{P_2}{P_1} \cdot 100\% = \frac{P_1 - \Sigma P}{P_1} \cdot 100\% , \quad (23)$$

де $I_{\text{я}}$ - струм якоря, А; $R_{\text{я}}$ - опір обмотки якорю, Ом;; I - струм двигуна; ΣP - сумарна потужність втрат, Вт.

Обертний (електромагнітний) момент двигуна ($H \cdot m$) визначається як:

$$M = c_M I_{\text{я}} \Phi , \quad (24)$$

де c_M - постійний коефіцієнт, що залежить від конструктивних даних двигуна;
 Φ - магнітний потік полюса, Вб.

Асинхронні двигуни

Асинхронні електричні машини характеризуються ковзанням:

$$s = \frac{n_1 - n_2}{n_1} \quad (25)$$

де n_1 - частота обертання магнітного поля (синхронна частота обертання), об/хв.; n_2 - частота обертання ротору, об/хв.

Частота обертання ротора визначається формулою

$$n_2 = n_1(1 - s) = \frac{60f_1}{p}(1 - s) \quad (26)$$

де f_1 - частота змінного струму мережі; p - число пар полюсів машини.

ККД двигуна визначається за формулою (23).

Синхронні машини

в синхронних машинах частота обертання ротору дорівнює частоті обертового магнітного поля статора і визначається наступним виразом:

$$n = \frac{60f}{p}, \quad (27)$$

де f - частота напруги мережі (для двигуна) чи частота ЕРС (для генератора), Гц.

ККД трифазного генератора визначається формулою (18), ККД синхронного двигуна визначається формулою (23).